

30-й випуск щотижневого дайджесту про вплив виходу іноземних компаній на економіку РФ

Підготовлено командою KSE Institute та членами Ради Директорів KSE за підтримки Міжнародного фонду "Відродження"; 28.11-04.12.2022

На початку російського вторгнення в Україну KSE Institute запустив аналітичний проєкт, який отримав назву "Самосанкції" (або SelfSanctions), спрямований на збір даних про іноземні компанії, які працюють на російському ринку та обмежують або припиняють свою діяльність. Експертиза даних була проведена спільно з фахівцями/спеціалістами Мінекономіки, МЗС та Мінцифри. База даних KSE Institute частково наповнена з бази даних Єльської школи менеджменту та інших відкритих джерел. База даних містить багато різноманітної інформації, ми збираємо щоденну статистику щодо зміни статусу іноземних компаній, що працюють/працювали на російському ринку та обмежують чи припиняють свою діяльність. Також ми створили Telegram-бот https://t.me/exit_ru_bot для відстеження/моніторингу новин про пріоритетні іноземні компанії (охоплення 1, 2, 3 або 7 днів моніторингу) і проводимо регулярний аналіз зміни курсів акцій і капіталізації материнських груп компаній, які мають або мали бізнес в Росії. База KSE частково базується на даних з [бази Yale's School of Management](#), сайтів [epravda.com.ua](#), [squeezingputin.com](#), <https://bloody.energy/leave-russia.org> та інших відкритих джерел. Дані верифікуються KSE і компаніям призначається додатковий статус KSE. Дані щодо акцій взяті з Google і Yahoo Finance. Водночас база KSE є найбільш повною та вичерпною і містить на ~40% більше інформації, ніж більшість інших схожих за тематикою баз даних, оскільки вона також містить дані про кількість персоналу, доходи, капітал та інші фінансові показники, збирає останні оновлення та зміни у статусах, посилання на використані джерела, щоденні оновлення з telegram-бота тощо. KSE Institute радий повідомити, що [завершено процес об'єднання з проєктом leave-russia.org](#), розробленим командою волонтерів. Крім того, ми стали партнерами з [Rubargo](#). Rubargo — застосунок, який дозволяє перевірити, які бренди чи компанії продовжують працювати в Росії просто відсканувавши їх штрих-коди.

ЗНІМОК З БАЗИ ДАНИХ KSE на 04.12.2022

Кількість компаній, які **продовжують діяльність у Росії** (Статус KSE "залишаються"¹) – 1 185 (-6 за тиждень)
Кількість компаній, які **скоротили поточні операції та призупинили нові інвестиції** (статус KSE "вичікують") – 501 (0 за тиждень)
Кількість компаній, які **згорнули російські операції** (статус KSE "виходять") – 1 146 (+2 за тиждень)
Кількість компаній, які **завершили вихід з РФ** (статус KSE "вийшли") – 142 (+6 за тиждень, +10 за 2 місяці)

Станом на 4 грудня ми ідентифікували близько 2 974 компаній, організацій і їх брендів з 86 країн та 56 галузей і їхню позицію щодо роботи на ринку РФ, близько 40% з них публічні. Для ~1 300 публічних груп компаній ми також ідентифікували (за можливості) їхній операційний бізнес в РФ (наявність контрольної частки в юридичній особі) та оновили дані за 2021 рік, що дало змогу підрахувати вартість інвестованого в країні капіталу (близько \$162,0 млрд), локальну виручку (на загальну суму \$294,3 млрд), локальні активи (на загальну суму \$281,0 млрд), а також персонал (близько 1,290 млн осіб) і сплачені податки (близько \$24,4 млрд). 1 647 іноземних компаній вже скоротили, призупинили або припинили свою діяльність в Росії. Також, ми додали інформацію про 142 компанії, які [завершили продаж свого бізнесу в Росії](#) на базі зібраної з офіційних реєстрів інформації (оновлення за листопад цього тижня дозволило нам ідентифікувати ще 4 компанії, які вийшли).

Як видно з таблиць нижче, станом на 4 грудня компанії, які вже повністю вийшли з РФ, мали щонайменше 283,0 тис чол персоналу, \$35,4 млрд річного доходу, \$14,7 млрд капіталу та \$31,5 млрд активів; компанії, які оголосили про повний вихід з Росії, мали 127,4 тис чол персоналу, \$31,9 млрд річного доходу, \$38,8 млрд капіталу та \$84,9 млрд активів; компанії, які призупинили свою діяльність на російському ринку, мали 270,0 тис чол персоналу, річний дохід у розмірі \$51,5 млрд, \$28,5 млрд капіталу і \$33,2 млрд активів.

ТОП-10 країн і галузей за кількістю компаній з бази KSE

Країна штаб-квартири	Кількість компаній
США	679
Німеччина	370
Великобританія	251
Японія	161
Франція	159
Швейцарія	136
Китай	104
Італія	103
Нідерланди	92
Фінляндія	87

Галузь	Кількість компаній
FMCG/споживчі товари	302
Фінанси та платежі	202
IT	178
Енергетика, нафта і газ	168
Промислове обладнання	161
Автомобілебудування	151
Фарма, охорона здоров'я	149
Електроніка	148
Їжа та напої	125
Виробництво	111

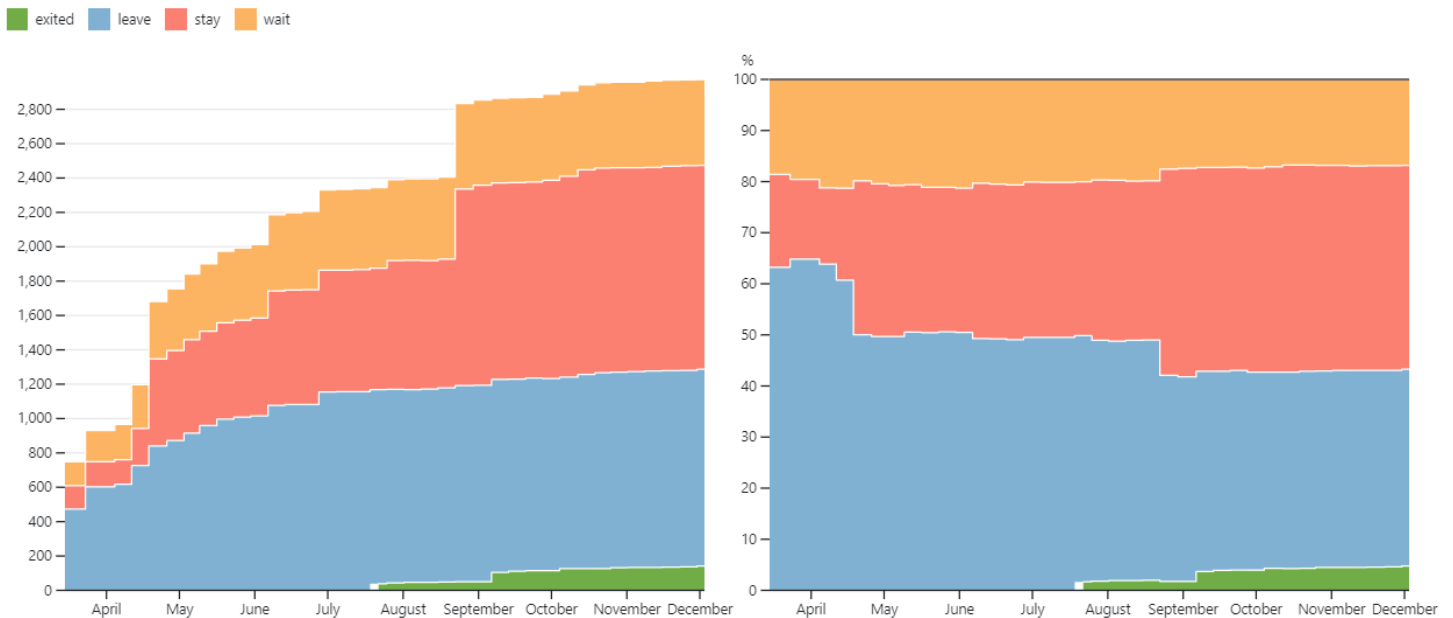
¹ - KSE status "leave" або "виходять" - Компанії, які опублікували на офіційному сайті компанії (або їхній реліз з'явився в іноземному виданні як FT, NYT тощо) що повністю завершують роботу в Росії або компанії, що офіційно повідомили що вони тимчасово скорочують операції в РФ
- KSE status "wait" або "вичікують" - Компанії, які опублікували на офіційному сайті компанії (або їхній реліз з'явився в іноземному виданні як FT, NYT тощо) що вони скорочують лише частину бізнес операцій, продовжуючи роботу по іншим операціям або компанії, які повідомили що відкладають майбутні інвестиції/розробки/маркетинг, при цьому продовжують свою основну діяльність
- KSE status "stay" або "залишаються" - Компанії, що ігнорують вимоги до виходу/скорочення діяльності в Росії, також компанії, які офіційно заявили, що залишаються в Росії або новин по їх виходу не було знайдено
- KSE status "exited" або "вийшли" - Компанії, які продали свій бізнес/активи або свою частку бізнесу місцевому партнеру/розірвали стосунки та залишили ринок

Наведена нижче таблиця базується на даних, доступних для ~1 300 ТОП публічних компаній, що працюють / працювали в РФ²:

KSE Institute	Статус, присвоєний KSE	Кількість персоналу	Дохід, млн дол	Капітал, млн дол	Активи, млн дол	Податки, млн дол
	вийшли	283 166	35 410	14 708	31 496	3 155
	виходять, в т.ч.:	397 549	83 430	67 377	118 077	3 613
	намір про повний вихід	127 440	31 933	38 845	84 867	1 223
	призупинення операцій	270 109	51 497	28 532	33 210	2 390
	вичікують	323 199	113 612	51 537	60 109	14 797
	залишаються	286 327	61 823	28 397	71 359	2 810
	Всього	1 290 241	294 275	162 019	281 041	24 375

Якщо з початку російського вторгнення в Україну відсоток компаній, які згортають операції в РФ, різко зростав до середини березня, то протягом останнього місяця співвідношення тих, хто йде чи залишається, практично не змінюється, хоча ми все ще бачимо періодичне зростання частки тих компаній, які залишаються на ринку РФ. Тим не менше, близько 38,5% компаній вже заявили про вихід з ринку РФ, але 39,8% все ще залишаються присутніми в країні, 16,8% вичікують і лише 4,8% здійснили повний вихід³.

У той же час, з т.з. на економіку Росії, вплив лише 142 компаній, які повністю вийшли з країни, складно не дооцінити, оскільки в них працювало майже 22,0% персоналу, зайнятого в іноземних компаніях, а компаніям належало близько 11,2% активів, 9,1% капіталу інвестованого іноземними компаніями в країну, лише в минулому році вони генерували виручки на 35,4 млрд дол або 12,0% від всієї виручки і сплатили 3,2 млрд дол податків або 12,9% від загальної суми податків, сплачених компаніями, які спостерігалися. Дані по 1 300 ТОП компаній представлені в таблиці вище.

Більше інфографіки і аналітики у спеціальному розділі за посиланням <https://leave-russia.org/uk/bi-analytics>

² Станом на 19/06/2022 ми оновили базу даних розширеною інформацією по ~+400 новим компаніям, а станом на 28/08/2022 ми оновили дані для ще 422 компаній даними по персоналу, доходу, капіталу та активам за 2021 рік. Також, ми почали додатково відстежувати, чи компанії просто заявляли чи дійсно здійснювали якісь дії щодо виходу з країни (наразі ми спостерігаємо дуже малу кількість таких компаній). Поки що ми знайшли інформацію лише про декілька компаній, які почали продавати свій бізнес в Росії. Навіть для більшості з них – це лише намір або вони тільки почали процес продажу. Все інше – переважно заяви чи якісь попередні кроки. Зібрана інформація вже доступна і систематизована у вигляді нового статусу KSE “вийшли”.

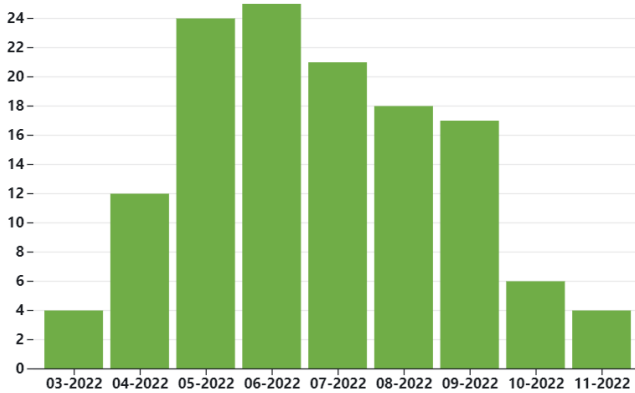
³ 24 липня 2022 року ми ввели новий статус «вийшли», який відображає дії компаній щодо завершення виходу з російського ринку. Статус ґрунтується на даних з ЄГРЮЛ Росії та додатковому аналізі, такому як оголошення компаній і публікації в ЗМІ про діяльність компанії. У той же час, діяльність компаній може бути складно відстежити, і їх можна пропустити в аналізі, особливо для компаній, які мало висвітлюються в ЗМІ. Закликаємо наших читачів повідомляти нам, якщо вони знають з діями компанії, які суперечать їхнім заявам про вихід, через [форму зворотного зв'язку](https://leave-russia.org/) на сайті <https://leave-russia.org/>.

ТИЖНЕВИЙ ФОКУС: На вихід з РФ: підсумки листопада

Особливу увагу в нашому проєкті ми приділяємо компаніям, які мають в Росії власні юридичні особи, сплачують податки, винаймають персонал. Із загального переліку з більш ніж 3 тис компаній і організацій ми нарахували таких близько 1,3 тис із загальною виручкою в 2021 році в РФ більше 290 млрд дол США.

І мінімум [142](#) з них - вже продали місцеві компанії і покинули, принаймні юридично, ринок РФ. В цьому дайджесті ми підібемо свіжі підсумки листопада.

Кількість продажів бізнесів іноземними компаніями в Росії

За нашими даними всього в листопаді були відбулися, як мінімум, чотири угоди. Ось вони:

Найбільшого розголосу набув продаж ТОВ "НИССАН МЭНУФЭКЧУРИНГ РУС" (виручка в 2021 році - 1392 млн дол США, персонал - 1877 осіб) - автоскладальний завод [Nissan](#) в Санкт-Петербурзі, який був зупинений ще в березні цього року. Формально угода, згідно даних російських реєстрів, була закрита 23 листопада, про що японська корпорація терміново [повідомила](#) в своєму короткому релізі. Сума угоди - 1 рубль. Вона передбачає зворотній викуп впродовж 6 років. Покупець - російський державний інститут НАМІ.

Другою знаковою угодою став продаж [Baker Hughes](#) одразу декількох юросіб: АТ «Бейкер Хьюз», ТОВ «Би Джей Самотлор Сервисиз Восток», ТОВ «Ойламп Сервис», ТОВ «Оренбургнефтегеофизика», ТОВ «Энерго Инновации», ТОВ «Бейкер Хьюз Сервисез Рус», ТОВ «Тюменский завод нефтепромышленного оборудования», ВАТ «Ойламп Сервис» (загальна виручка 1 087 млн дол США, персонал - 322 осіб). Покупцем стала московська фірма "НЕФТЕСЕРВИСНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ". Вона оформлена на трьох фізосіб, одним з яких є, наприклад, Олександр Монахов: в ЗМІ раніше він фігурував як директор департаменту буріння Baker Hughes. Продаж бізнесу місцевим топ-менеджерам - звичайна справа. Особливо в цьому випадку.

Раніше російська влада визнала ці активи стратегічними (Baker Hughes - американська міжнародна промислова сервісна компанія та одна з найбільших у світі нафтопромислових сервісних компаній), тож угоду мали погодити в Кремлі. Відповідне [повідомлення](#) опубліковано на офіційному інтернет-порталі правової інформації.

Предметом третьої угоди стала власність американського виробника алюмінієвої продукції [Arconic Corp](#) (АО "АРКОНИК СМЗ", виручка в 2021 році 1018 млн дол США, персонал - 1232 осіб). Вона була продана російській державній металургійній компанії ВСМПО-АВІСМА за 230 мільйонів доларів. Про це повідомив [Reuters](#) із посиланням на заяву компанії. "Працювати в Росії стало тільки складніше, і наша здатність працювати в майбутньому стає все більш невизначеною в світлі поточної геополітичної обстановки", - сказав з цього приводу головний виконавчий директор Arconic Тім Майєрс.

Крім того в листопаді стало остаточно відомо про продаж німецьким логістичним оператором [VTG](#) московського ООО "ВТГ" (виручка 26 млн дол США, персонал - 22 осіб), закриття технологічним гігантом [Nvidia](#) представництва і офісу в Москві, а також про розрив франшизи виробником пончиків і мережею кав'ярень [Krispy Kreme](#) із російськими партнерами (тепер цей бізнес проходить ребрендинг). Також, в листопаді відбулася вторинна угода зі зміни власника ООО "Империал Табакко Продажа и Маркетинг" (виручка 971 млн дол США, персонал - 864 осіб). Ще влітку британський табачний гігант [Imperial Brands](#) продав цей актив групі невідомих фізосіб. А 7 листопада новим бенефіціаром бізнесу став Сергій Кацієв. Він є [мільярдером](#) і власником групи "Меркурій", до якої входить компанія "Мегаполіс" - найбільший тютюновий дистриб'ютор в РФ. Сам Кацієв входить до [санкційного списку](#) РНБО в Україні.

Наступний огляд угод за грудень 2022 року чекайте через місяць.

Що нового відбулось минулого тижня – ключові новини з щоденного моніторингу KSE (оновлення щотижня)⁴

28.11.2022

***Chevron** (США, Енергетика, нафта та газ) Статус за KSE - *виходять*

Chevron зможе розширити видобуток і експорт венесуельської нафти замість російської

<https://www.reuters.com/business/energy/us-issues-expanded-license-allow-chevron-import-venezuelan-petroleum-2022-11-26/>

29.11.2022

***Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering** (Південна Корея, Промислове обладнання) Статус за KSE - *виходять*

Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering (DSME) повідомила про розірвання контрактів на всі три СПГ-вози, укладені російським клієнтом два роки тому. Російський клієнт не зміг вчасно оплатити кораблі через санкції міжнародної спільноти проти Росії за тривале вторгнення в Україну.

<http://www.businesskorea.co.kr/news/articleView.html?idxno=104900>

***Asics** (Японія, Товари широкого вжитку та одяг) Статус за KSE - *виходять*

ASICS припинила всі комерційні операції в Росії після початку вторгнення і з тих пір пішла з російського ринку.

<https://corp.asics.com/en/russia20221121>

***Bellona** (Нідерланди, Енергетика, нафта та газ) Статус за KSE - *виходять*

«Беллона» працює в Росії більше 30 років. Зараз ця діяльність припинена, і Bellona відкрила новий офіс у Вільнюсі, Литва, де продовжуватимуть працювати переселені з Росії спеціалісти Bellona.

<https://bellona.org/news/nuclear-issues/nuclear-russia/2022-11-bellona-closes-its-offices-in-russia>

01.12.2022

***ONGC Videsh Ltd** (Індія, Енергетика, нафта та газ) Статус за KSE - *залишаються*

Oil and Natural Gas Corporation (ONGC) отримала згоду від Росії зберегти 20% акцій у нафтогазових родовищах Сахалін-1 на Далекому Сході країни, заявив Раджарші Гупта, керуючий директор ONGC Videsh.

<https://www.moneycontrol.com/news/business/ongc-retains-20-stake-in-russias-sakhalin-1-9621861.html>

***Uniper SE** (Німеччина, Енергетика, нафта та газ) Статус за KSE - *вичікують*

Рада директорів Uniper планує «максимальне відокремлення» від російського підрозділу

<https://www.marketscreener.com/quote/stock/UNIPER-SE-31299895/news/Uniper-Board-Plans-Maximum-Separation-from-Russian-Business-Unit-42444310/>

02.12.2022

***Inspire Brands (Dunkin' Donuts, Baskin Robbins)** (США, Громадське харчування) Статус за KSE - *вичікують*

Після втрати ліцензії Baskin-Robbins стає BBrandICE в Росії

<https://english.almayadeen.net/news/politics/following-loss-of-license-baskin-robbins-becomes-brandice-in>

***Airbus** (Бразилія, Авіабудування) Статус за KSE - *вичікують*

Airbus припинить закупівлю російського титану протягом кількох місяців

<https://simpleflying.com/airbus-stop-russian-titanium-months/>

***Disney** (США, Розваги) Статус за KSE - *виходять*

Disney Channel припиняє мовлення в Росії з 14 грудня

<https://www.reuters.com/business/media-telecom/disney-channel-stop-broadcasting-russia-dec-14-kommersant-2022-12-02/>

03.12.2022

***Google** (США, Онлайн сервіси) Статус за KSE - *вичікують*

Google закриває тисячі каналів YouTube у Китаї, Росії та Бразилії

<https://economictimes.indiatimes.com/tech/technology/google-terminates-thousand-of-youtube-channels-in-china-russia-brazil/articleshow/95976976.cms>

Отримуйте більше деталей на щоденній основі

[Telegram bot KSE по моніторингу новин @exit_ru_bot](#)

[Твіттер проекту SelfSanctions](#)

[Сайт leave-russia.org](#)

[ВІ аналітика @ Leave-russia.org](#)

[Новини компаній @ Leave-russia.org](#)

[Твіттер сайту leave-russia.org](#)

[LinkedIn проекту leave-russia.org](#)

[YouTube проекту leave-russia.org](#)

[Підтримати проект через Patreon](#)

⁴ Нещодавно, на сайт проекту <https://leave-russia.org/> був доданий новий розділ "[Новини компаній](#)", слідкуйте за щоденними оновленнями прямо на сайті